

психічного простору.

Дезінтегрованість людської психіки виражається по-різному. Це і масова втрата людьми материнських та батьківських почуттів аж до повного руйнування емоційних та інтелектуальних зв'язків між поколіннями, і готовність до насильства як методу вирішення любых конфліктів, і дитяча проституція та злочинність... З іншої сторони, це втрата людиною основи моральних переживань та вчинків – почуття власної гідності та честі; місце моралі все частіше займають групові норми поведінки, а сама людина оголошується предметом купівлі-продажу.

Список використаних джерел

1. Роджерс К. Путь к целостности: человекоцентрированная терапия на основе экспрессивных искусств / К. Роджерс // Вопросы психологии. – 1995. – № 1.
2. Рубинштейн С. Л. Бытие и сознание / С. Л. Рубинштейн. – М. : Изд-во АН СССР, 1957.
3. Франкл В. Человек в поисках смысла / В. Франкл. – М. : Прогресс, 1990.
4. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности / Э. Фромм. – М. : Республика, 1994.
5. Юнг К. Г. Проблемы души нашего времени / К. Г. Юнг. – М. : Прогресс, Универс, 1994.

*ЗАДОРЖНА О.П., студентка групи ПС-11м,
Вінницького інституту Університету «Україна»
Науковий керівник: В.О. ЯРЕМЧУК,
викладач кафедри психології
Вінницького інституту Університету «Україна»*

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА СІМ'ЯМ У ВИХОВАННІ ПРИЙОМНИХ ДІТЕЙ

В останнє десятиріччя в нашій країні спостерігається зростання кількості сиріт і безпритульних дітей. Разом з тим збільшується і кількість усиновлень, з'являються нові варіанти влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. У Вінницькій області станом на 2016 рік функціонує 32 дитячих будинки сімейного типу та 134 прийомні сім'ї, в яких перебувають загалом 475 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа [3, с. 333].

Виховуючи усиновлену дитину, прийомні сім'ї нерідко зіштовхуються з цілою низкою проблем і потребують кваліфікованої

допомоги спеціалістів (психолога, соціального педагога та ін.) для діагностики і корекції не лише індивідуальних особливостей дітей, але і внутрішньосімейних стосунків, функціонування прийомної сім'ї в цілому.

Відповідно до Закону України «Про охорону дитинства» визначено, що прийомна сім'я – це сім'я, яка добровільно взяла із закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, від 1-го до 4-х дітей на виховання та спільне проживання. Функціонування прийомних сімей регулюється Положенням про прийомну сім'ю, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України [2, с.109].

Вивчення проблеми функціонування прийомних сімей з позиції психології дозволяє стверджувати, що причиною викривлення особистісного досвіду дитини можна вважати вплив фактора депривації, тобто відсутність, обмеження або недостатність матеріальної й духовної турботи про дитину, необхідних для її виживання і повноцінного розвитку. Вивчення досвіду життєдіяльності таких дітей у різних соціумах підтверджують значення ранньої депривації для появи індивідуально-особистісних відхилень у вигляді стимульних бар'єрів, які породжують викривлення соціальних стосунків і соціального досвіду дитини.

Наше дослідження проводилось на базі Вінницького міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Обрана вибірка становила 16 сімей: 30 батьків та 17 прийомних дітей. Всі сім'ї проживають у межах міста Вінниці.

Дослідження, ми розпочали з діагностики сімейних стосунків між подружжям, для цього ми використали тест-опитувальник «Задоволеність шлюбом» (В. Столін, Т. Романова, Г. Бутенко) [1].

Проаналізувавши отримані дані, можемо зазначити, що 71% досліджуваних сімей є абсолютно благополучні. Тобто переважна більшість прийомних сімей є вільними від дезорганізуючої внутрішньо-сімейної психологічної напруженості і конфліктів, не відчують дискомфорту подружніх взаємин, мають перспективи і не розпадається під впливом незначних труднощів.

7 % серед досліджуваних нами прийомних сімей являються скоріше неблагополучними. Це перш за все, такі сім'ї, які через ті чи інші причини втратили свої виховні функції. Таким чином, це призводить до несприятливих умов виховання і розвитку дітей.

Наступна методика, показники якої ми представимо – це методика «Діагностика батьківського відношення» (ОРО) А.Я. Варги, В.О. Століна.

За отриманими нами результатами після проведеної методики діагностики батьківського відношення, ми виявили високі показники за шкалою «Маленький невдаха» (26,6 %). Дані результати свідчать про те, що невдачі дитини дорослий вважає не випадковими та навіть навмисними.

Також ми отримали високі показники за шкалою «Симбіоз» (22 %). Ці результати можуть свідчити про прагнення до симбіотичних відносин з дитиною, тобто батько відчуває себе єдиним цілим.

Наступною методикою, яку ми використали є опитувальник «Аналіз сімейної тривоги» (АСТ) (Б. Ейдемільера, В. Юстицького). У досліджуваних домінує шкала «Тривожність» (56,4 %), що показує наявність даного психологічного стану в сім'ї, який переважно не залежить від власних зусиль обстежуваного. Невпевнені у собі, тривожні батьки не здатні забезпечити повної підтримки дитини, що призводить до раннього відчуття «хиткості» навколишнього світу.

Також у 30,8 % досліджуваних виявлено високі показники за шкалою «Нервово-психічне напруження». Це вказує на те, що виконання сімейних обов'язків для одного із членів подружжя, являє собою непосильну задачу.

Крім цього, дана методика дозволяє виділити загальний показник стану сімейної тривоги. Який у досліджуваних прийомних сім'ях становить 12,8 %. Тобто більшість сімей мають позитивний психологічний клімат.

Таким чином, на основі кількісного аналізу нами було виявлено порушення в системі батьківсько-дитячих стосунків, властиві для певної частини опитуваних.

Отримані результати дослідження не вичерпують усієї повноти досліджуваної проблеми і вимагають подальших розробок.

Список використаних джерел

1. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование / Ю. Е. Алешина. – М. : Класс, 2000. – 326 с.

2. Бевз Г. М. Прийомні сім'ї (оцінка створення, функціонування та розвитку) / Г. М. Бевз – К. : Главник, 2010. – С. 109-112.

3. Комарова Н. М., Бевз Г. М. Методичні рекомендації соціальним працівникам щодо соціального супроводу прийомних сімей / Н. М. Комарова, Г. М. Бевз, Л. С. Волинець, К. С. Морозова. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2010. – Вип. 25. – С. 333-337.

4. Сидоркіна М. Ю. Творча взаємодія як засіб гармонізації сімейних стосунків: методичні рекомендації / М. Ю. Сидоркіна. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 86 с.

5. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання : Посібник / Т. С. Яценко. – К. : Вища школа, 2014. – 152 с.

***ІВАЩЕНКО А.В.**, к.е.н., доцент
кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРИНЦИПІВ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

В сучасних умовах підприємства туристичної сфери знаходяться в кризовому становищі, внаслідок чого виникає потреба у впровадженні заходів антикризового регулювання. Поряд із економічними, фінансовими, організаційними складовими антикризової діяльності підприємства важливу роль відіграє психологічні аспекти управління персоналом. Задля досягнення мети – подолання кризової ситуації, менеджменту підприємства необхідно ефективно керувати кадрами, що можливо за умови дотримання певних принципів управління персоналом в умовах антикризового менеджменту.

В науковій літературі дослідженням проблем формування принципів управління персоналом займаються чимало вітчизняних та зарубіжних вчених: В. Бовикін, Е. Коротков, Т. Лепейко, О. Мітін, В. Пономаренко, О.Тридід, Г. Щекін, В. Кноррінг, Ю. Токарева.

Деякі автори звертають увагу на особливості принципів, що притаманні туристичним підприємствам, та такі, що діють в інших сферах діяльності. До першої групи принципів відносяться наступні: науковість, демократичність, планомірність, єдність розпоряджень, поєднання одноосібного та колективного підходів, централізації та децентралізації, лінійного, функціонального і цільового управління, контроль за виконанням рішень, поєднання контролю з корпоративною культурою.

Дещо інший підхід до визначення соціально-психологічних принципів управління персоналом на туристичних підприємствах у роботах В. Кноррінга [2], який до них відносить: принцип відповідності працівника посаді, яку він займає; принцип делегування